

36 ΩΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΠΑΡΤΗ

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Α. ΟΔΥΣΣΕΙΑ, Ραψωδία θ, στ. 123-188

Ο Οδυσσέας βρίσκεται στο νησί των Φαιάκων. Ο βασιλιάς Αλκίνοος παραθέτει γεύμα προς τιμήν του, μετά το οποίο ακολουθεί τραγούδι. Ακούγοντας το τραγούδι για το Δούρειο Ίππο ο Οδυσσέας συγκινείται και ξεσπά σε κρυφά κλάματα. Ο Αλκίνοος τον αντιλαμβάνεται και για να αλλάξει την ατμόσφαιρα προτείνει αθλητικούς αγώνες στην αγορά...¹

123 «[...] Τώρα καιρός να βγούμε, να δοκιμαστούμε στα πολλά αγώνισματα·
να 'χει κι ο ξένος, στην πατρίδα του όταν φτάσει, να διηγάται
125 στους δικούς του πόσο υπερβάλλουμε τους άλλους
στην πυγμαχία, την πάλη, στο άλμα και τον δρόμο.» [...]

[ο Λαοδάμας απευθύνθηκε στον Οδυσσέα:]

176 «Έλα κι εσύ, πατέρα ξένε, να παραβγείς σε κάποιο αγώνισμα,
όποιο νομίζεις πως κατέχεις, γιατί δεν φαίνεσαι άπειρος
στα αθλήματα. Λέω, στον κόσμο δεν υπάρχει δόξα μεγαλύτερη,
αν κάποιος κάτι κατορθώσει είτε στα πόδια είτε με τα χέρια του.
180 Έλα λοιπόν κι εσύ, δοκίμασε, διώξε τη θλίψη απ' την ψυχή σου·
πολύ πια δεν απέχει η ώρα της επιστροφής σου· έτοιμο
το καράβι στα βαθιά νερά, έτοιμοι κι όσοι θα σε συντροφέψουν.»

Ευθύς του αντιμίλησε με την πολλή του γνώση ο Οδυσσεύς:

185 «Ω Λαοδάμα, μη με σπρώχνετε σε πράγματα που με πληγώνουν,
γιατί σ' εμένα πιο πολύ βαραίνουν πάθη απ' ό,τι οι άθλοι,
τόσα που τράβηξα στο παρελθόν, τόσα που υπέφερα·

187-8 και τώρα κάθομαι στην αγορά μπροστά σας, / με τον καημό του νόστου μου,
τον βασιλιά ικετεύοντας και τον λαό σας.»

¹ Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από το σχολικό βιβλίο της Οδύσσειας για την Α΄ Γυμνασίου (Επιμέλεια: Μαρία Τοπούζη-Κων/νος Τοπούζης. Μετάφραση: Δ.Ν. Μαρωνίτης).

B. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ο ποιητής αναφέρει τέσσερα αγώνισμα στα οποία διαγωνίζονται οι Φαίακες.
Ποια είναι αυτά;

.....

Αναζήτησε στο βιβλίο της **Οδύσσειας** και στο βιβλίο της **Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας** της Α΄ Γυμνασίου εικόνες, παραστάσεις πάνω σε αγγεία, ή ανάγλυφες αναπαραστάσεις, που να απεικονίζουν τα αγώνισμα αυτά. Στη συνέχεια, φωτοτύπησε, κόψε και κόλλησε τις εικόνες στα περιθώρια, γράφοντας ποιο αγώνισμα απεικονίζεται.

Κόλλησε εδώ	Κόλλησε εδώ	Κόλλησε εδώ
-------------	-------------	-------------

Κόλλησε εδώ	Κόλλησε εδώ
-------------	-------------

2. Να σημειώσεις δίπλα από κάθε φωτογραφία σε ποιο άθλημα αναφέρεται. Στις φωτογραφίες Α και Γ να σημειώσεις, επιπλέον, τη χρήση των αντικειμένων.²

A.

©Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού/ Εφορία Αρχαιοτήτων Ηλείας

Μαρμάρινος ενεπίγραφος αλτήρας του Λακεδαιμόνιου Ακματίδα, νικητή στο πένταθλο, Μουσείο Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας (Μοο891/Br7567)³

B.

©Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού/ Εφορία Αρχαιοτήτων Ηλείας

Χάλκινο αγαλατίδιο δρομέα, Μουσείο Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας (Βοοο26)⁴

² Στην αναζήτηση πληροφοριών σχετικά με τα αντικείμενα, θα σε βοηθήσουν οι παρακάτω σύνδεσμοι:
<http://followodyseus.culture.gr/Portals/54/Material/Telika/Amilla/DrastiriotesDeuterothmias/aGONISMATApOUtAKSIDEPSANsTOxRONOab.pdf>
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/search.html?lq=%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%B1&sin=all

³ Το copyright επί του απεικονιζόμενου αρχαίου ανήκει στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

⁴ Το copyright επί του απεικονιζόμενου αρχαίου ανήκει στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Γ.

©Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού/ Εφορία Αρχαιοτήτων Ηλείας

Χάλκινος ενεπίγραφος δίσκος, ανάθημα του Πόπλιου Ασκληπιάδη, νικητή στο πένταθλο, Μουσείο Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας (ΜΟ0891/ΒΓ7567)⁵

3. Με βάση το συγκεκριμένο απόσπασμα της Οδύσσειας, τι χαρακτήρα είχαν οι αγώνες που έγιναν μετά το δείπνο προς τιμήν του Οδυσσέα;

.....

.....

.....

.....

4. Διάβασε τα δύο αποσπάσματα που ακολουθούν και απάντησε στα ερωτήματα.

Κείμενο Α΄

«Είναι εκπληκτικό ότι οι Έλληνες μπορούσαν να μετατρέψουν σε αγώνα τα πάντα, όπως π.χ. άθληση και φυσική ομορφιά, χειροτεχνία και τέχνη, τραγούδι και χορό, θέατρο και λόγο. [...] Ακόμη πιο δημοφιλείς ήσαν φυσικά οι αθλητικοί αγώνες. [...] Και οι αθλητικές διοργανώσεις όμως δεν ήσαν κοσμικές εορτές. Οι επιτάφιες τελετές αποτελούσαν κατ' αρχήν σπουδαία ευκαιρία αγώνων. [...] Αργότερα, έρχονται στο προσκήνιο αγώνες, οι οποίοι συνδέονταν με ημερολογιακά καθορισμένες εορτές: τα Ολύμπια, τα Πύθια στους Δελφούς, τα Νέμεα προς τιμήν του Διός και τα Ίσθμια για τον Ποσειδώνα στην Κόρινθο.»

Walter Burkert, *Αρχαία Ελληνική Θρησκεία, Αρχαϊκή και Κλασσική Εποχή*, Αθήνα, 1993: 236-237.

⁵ Το copyright επί του απεικονιζόμενου αρχαίου ανήκει στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Κείμενο Β΄

«Συχνά μια νίκη στην Ολυμπία και η επακόλουθη φήμη της αποτελούσε έναν ασφαλή τρόπο για την ικανοποίηση των πολιτικών φιλοδοξιών του νικητή αλλά και την ενίσχυση του κύρους και της θέσης του. [...] Χαρακτηριστικό παράδειγμα, οι νίκες του Κίμωνα, θείου του Μιλτιάδη, του νικητή του Μαραθώνα, σε τρεις συνεχείς ολυμπιάδες. Οι νίκες του, όπως μας τις διηγείται ο Ηρόδοτος (6, 103), είναι αποκαλυπτικές για τη σχέση του αθλητισμού και των αγώνων με την πολιτική. Ο Κίμων, λοιπόν, συμμετείχε στους αγώνες, ενώ τον είχε εξορίσει ο τύραννος των Αθηνών Πεισίστρατος. Την πρώτη του νίκη την παραχώρησε στο μεγαλύτερο αδελφό του Μιλτιάδη για να τον ενισχύσει. Τη δεύτερη την παραχώρησε στον ίδιο τον Πεισίστρατο, ο οποίος έτσι του επέτρεψε να επιστρέψει στην Αθήνα. Τελικά, όμως, μετά την εγκατάστασή του στην πόλη, κι αφού νίκησε για τρίτη φορά, δολοφονήθηκε από τους γιους του τυράννου, που φοβήθηκαν τη μεγάλη του δόξα. Τα άλογά του, που πέτυχαν τόσο σπουδαία κατορθώματα, θάφτηκαν κι αυτά σε άλλο τάφο απέναντι από τον τάφο του κυρίου τους.»

Πάνος Βαλαβάνης, *Άθλα, Αθλητές και Έπαθλα*, Αθήνα, 1996: 18 (διασκευή).

Ερωτήσεις:

1. Τι είδους κείμενα είναι τα παραπάνω αποσπάσματα; Αποτελούν δευτερογενείς ή πρωτογενείς ιστορικές πηγές;

.....
.....

2. Ο χαρακτήρας των αθλητικών αγώνων στην αρχαιότητα, όπως περιγράφεται στα κείμενα αυτά, είναι ίδιος με το χαρακτήρα των αγώνων που περιγράφονται στο απόσπασμα της Οδύσσειας; Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....